

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci **žalobkyně: M. H.**, zastoupena JUDr. Michalem Elzerem, advokátem, se sídlem Václavská 6, Brno, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2002, č. 306 202 096, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. 10. 2002, č. j. 22 Ca 105/2002 - 19,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. České správě sociálního zabezpečení **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení v Praze (dále též „ČSSZ“) ze dne 6. 5. 2002 bylo stěžovatelce přiznáno od 13. 1. 2002 zvýšení důchodu pro bezmocnost podle § 70 zákona č. 100/1988 Sb., v platném znění. Své rozhodnutí ČSSZ odůvodnila odkazem na posudek lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Brno – venkov ze dne 4. 4. 2002, podle něhož zdravotní stav stěžovatelky odpovídá převážné bezmocnosti.

Ve včas podaném opravném prostředku stěžovatelka namítala, že podle jejího názoru se jedná o bezmocnost úplnou podle § 70 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb. Sama bez pomoci

svého manžela totiž není v žádném případě schopna dostat se z postele, obstarávat a vyřizovat si nejběžnější věci a úkony každodenní potřeby. S ohledem na tento svůj zdravotní stav je zcela odkázána na pomoc druhých. Z těchto důvodů nesouhlasila s posudkovým lékařem Okresní správy sociálního zabezpečení Brno – venkov a žádala, aby její zdravotní stav byl znovu přezkoumán a posouzen posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „posudková komise“), protože má za to, že tato otázka nebyla ve správním řízení náležitě a skutkově správně objasněna.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 4. 10. 2002, č. j. 22 Ca 105/2002 – 19, oprávněnému prostředku stěžovatelky nevyhověl a rozhodnutí ČSSZ potvrdil. Vycházel přitom z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí s pracovištěm v Brně ze dne 11. 9. 2002, podle něhož k datu vydání rozhodnutí ČSSZ stěžovatelka potřebovala kromě dlouhodobé pomoci při některých nezbytných životních úkonech (osobní hygiena, oblékání, obouvání) pravidelnou pomoc při hlavních životních úkonech (vykonání fyziologické potřeby). Nepotřebovala soustavný dohled jiné osoby pro duševní postižení. Nejedná se o osobu, která by zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy, byla schopna se omezeně pohybovat po bytě bez pomoci, oblékat některé součásti oděvů, užívat léky, jíst připravený pokrm a pít nápoje. Byla schopna bez omezení komunikovat, neměla závažnější smyslové ani duševní postižení. Za daného stavu proto k vydání přezkoumávaného rozhodnutí byla převážně bezmocná, nikoliv úplně bezmocná. Takto formulované závěry posudkové komise shledal krajský soud dostatečně podrobně a přesvědčivě odůvodněnými. Z obsahu posudku uvedené posudkové komise totiž zjistil, že stěžovatelčin zdravotní stav byl přeshetřen dne 9. 9. 2002 při osobní návštěvě stěžovatelky v místě jejího bydliště. Při této osobní návštěvě bylo zjištěno, že stěžovatelka vyžaduje pravidelnou pomoc při hlavních životních úkonech, nepotřebuje soustavný dohled jiné osoby pro duševní postižení, nejedná se ani o osobu, která by zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy. K tomuto závěru dospěl krajský soud i vlastním poznatkem, neboť stěžovatelka, byť v doprovodu manžela, se sama dostavila k soudnímu jednání, pohyb zajistila za pomoci francouzské hole.

V souladu s těmito posudkovými závěry proto krajský soud přezkoumávané rozhodnutí ČSSZ potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka dne 24. 10. 2002 odvolání k Vrchnímu soudu v Olomouci, o němž tento soud do 31. 12. 2002 nerozhodl a stěžovatelku poučil, že s ohledem na novou úpravu správního soudnictví budou všechna odvolací řízení u vrchních soudu ze zákona zastavena dnem 1. 1. 2003 a účastník tohoto řízení může do 31. 1. 2003 proti rozhodnutí krajského soudu podat kasační stížnost podle § 129 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Podáním došlým Nejvyššímu správnímu soudu dne 31. 1. 2003 pak stěžovatelka proti rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost, v níž uvedla, že má za to, že její zdravotní stav odpovídá nikoliv převážné bezmocnosti, nýbrž úplné bezmocnosti. Poukázala na to, že má ochrnuté obě ruce a částečně i obě nohy. Domnívá se, že splňuje podmínku úplného pozbytí schopnosti sebeobsluhy, neboť není schopna jíst, pít, vykonávat hygienu a samostatně používat toaletu a není schopna se zcela samostatně pohybovat. V důsledku těchto skutečností je odkázána trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech a potřebuje soustavné ošetřování. V další části kasační stížnosti pak stěžovatelka polemizuje se závěry krajského soudu a uvádí, že je zřejmé, že pojem „úplná bezmocnost“ je zvláštní pojem právního jazyka, který byl krajským soudem nesprávně vyložen, a je zde tak naplněn důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Přiznání dávky důchodového zabezpečení (pojištění) je podmíněno zdravotním stavem, proto je rozhodnutí soudu závislé především na odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení pak posuzují zdravotní stav a pracovní schopnost občanů, jakož i skutečnosti rozhodné pro přiznání odnětí, případně změnu zvýšení důchodu pro bezmocnost, posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., v platném znění). Uvedené komise jsou ze zákona povolány nejen k celkovému posouzení zdravotního stavu, dochované pracovní schopnosti, rozsahu a charakteru pomoci, dohledu, popřípadě ošetřování jinou osobou při úkonech braných v úvahu pro posouzení bezmocnosti, ale i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě (plné či částečné) jakož i bezmocnosti (a jejího stupně) posuzovaného občana ve smyslu § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., třebaže jde v oblasti rozhodování o zákonných nárocích ve věcech důchodového zabezpečení (pojištění) především o pojmy právní. Posudek uvedené posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, pokud z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna.

Tak je tomu i v projednávané věci.

Podmínky pro zvýšení důchodu pro bezmocnost upravuje § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v novelizovaném znění. Podle tohoto ustanovení, je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod z důchodového pojištění, případně úhrn těchto důchodů při částečné bezmocnosti o 20 % takzvané částky na osobní potřeby dané podle zákona o životním minimu. Základní podmínkou bezmocnosti ve smyslu citovaného ustanovení je její trvalost a potřeba ošetření a obsluhy jinou osobou. Trvalostí se přitom rozumí soustavnost, tj. nepřetržitost poskytované péče. Ošetření jinou osobou je míněno přímé poskytování nezbytné péče v souvislosti s domácím léčením (např. podávání léků, obkladů apod.), dále přímé poskytování nezbytné péče při osobní hygieně, tj. při mytí, česání a oblékání, výkonu fyziologické potřeby a pomoci při jídle a pití. Za ošetření se pak považuje nepřetržitý dohled, pokud to stav osoby stížené bezmocností vyžaduje. Obsluhou je pak míněna nezbytná pomoc jiné osoby směřující k usnadnění úkonů sebeobsluhy, např. podávání připravených pokrmů a nápojů, pomoc při chůzi, při oblékání, přenášení a odnášení různých potřeb apod. Tyto tři zákonné podmínky musí být splněny současně. Jednotlivé stupně bezmocnosti jsou pak rozlišeny v § 2 odst. 1, 2 a 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb., v platném znění, kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění. Částečně bezmocná je fyzická osoba, která potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech, např. při mytí, česání a oblékání. Za částečně bezmocnou se vždy považuje osoba prakticky nevidomá. Převážně bezmocnou je osoba, která potřebuje kromě uvedené pomoci i pravidelnou pomoc, popř. soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech, např. při chůzi či výkonu fyziologické potřeby. Převážně bezmocnou je vždy osoba úplně nevidomá. Úplně bezmocnou je osoba, která zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy, potřebuje soustavné ošetřování a je odkázána trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech.

Z provedeného dokazování krajským soudem bylo dostatečně zjištěno, že stěžovatelka k datu vydání rozhodnutí ČSSZ byla toliko převážně bezmocná, neboť vlastním ověřením v posudkové komisi bylo zjištěno, že potřebovala dlouhodobě pravidelnou pomoc jiné osoby i soustavný dohled při hlavních životních úkonech (kromě pomoci odpovídající bezmocnosti

částečné). K uvedenému datu nepozbyla zcela schopnosti sebeobsluhy a nepotřebovala nepřetržité ošetřování (odpovídající prakticky péči zdravotní sestry při nemocničním pobytu). Tyto skutečnosti ostatně sama stěžovatelka při jednání posudkové komise potvrdila.

Krajský soud tak nepochybil, když rozhodnutí správního orgánu jako věcně správné potvrdil.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. Stěžovatelka, která nebyla v řízení úspěšná, nemá právo na náhradu nákladů řízení, a právo České správy sociálního zabezpečení na náhradu nákladů řízení je v posuzované věci ze zákona vyloučeno.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. února 2005

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu